

ถาม-ตอบ

๑. สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคจากคนสู่หมูในไทยเป็นอย่างไร มีการตรวจพบแล้วหรือไม่
ตอบคำถาม หลังจากที่มีรายงานพบผู้ป่วย โรคไข้หวัดใหญ่สายพันธุ์ใหม่ ๒๐๐๙ กรมปศุสัตว์ได้จัดทำโครงการติดตามและเฝ้าระวังโรคไข้หวัดสุกรในประเทศไทย ซึ่งโรคไข้หวัดสุกรมีสาเหตุจากเชื้อไวรัส influenza A เช่นเดียวกับไข้หวัดใหญ่สายพันธุ์ใหม่ ๒๐๐๙ หากพบสุกรติดเชื้อไข้หวัดสุกรจะดำเนินการตรวจทางโมเลกุล เพื่อติดตามการเปลี่ยนแปลงทางพันธุกรรมหรือหาว่ามีความสัมพันธ์กับไข้หวัดใหญ่สายพันธุ์ใหม่ ๒๐๐๙ หรือไม่ โดยเป็นการเฝ้าระวังทางอาการ มีนิยามทางอาการ คือ สุกรซึม มีไข้สูง และมีน้ำมูกไหลมากกว่า ๒๐% ของฝูงในระยะเวลา ๓ วัน หรือมากกว่า ๕๐% ของฝูง ในระยะเวลา ๑ สัปดาห์ ทั้งนี้หากมีสุกรแสดงอาการดังกล่าวจะต้องแจ้งเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์ทราบภายใน ๒๔ ชั่วโมง และการเฝ้าระวังทางห้องปฏิบัติการ โดยเก็บตัวอย่างโพรงจมูกส่งตรวจทางห้องปฏิบัติการเพื่อหาเชื้อไวรัส ซึ่งได้ดำเนินการมาตั้งแต่เดือนเมษายน ๒๕๕๒

จากผลการเฝ้าระวัง ยังไม่พบสุกรที่ให้ผลบวกต่อโรคไข้หวัดสุกร และไม่มีสุกรที่แสดงอาการผิดปกติทางระบบทางเดินหายใจ อีกทั้งไม่พบว่ามี การติดต่อของ โรคไข้หวัดใหญ่สายพันธุ์ใหม่ ๒๐๐๙ จากคนไปสู่สุกรในประเทศไทยแต่อย่างใด

ทั้งนี้กรมปศุสัตว์จะดำเนินการเฝ้าระวังโรคไข้หวัดใหญ่สายพันธุ์ใหม่ ๒๐๐๙ อย่างต่อเนื่อง โดยในเดือนสิงหาคมนี้เป็นต้นไปจะเร่งเข้มงวดดำเนินการเฝ้าระวังในสุกรที่อยู่ในพื้นที่พบผู้ป่วยไข้หวัดใหญ่สายพันธุ์ใหม่ ๒๐๐๙ ด้วย

๒. หากมีการแพร่ระบาดจะส่งผลอย่างไรกับประเทศ ทั้งในแง่ความปลอดภัยของประชาชนและหมู เศรษฐกิจ

ตอบคำถาม โรคไข้หวัดใหญ่สายพันธุ์ใหม่ ๒๐๐๙ เป็นโรคทางระบบทางเดินหายใจที่มีการติดต่อระหว่างคนสู่คน แต่มีรายงานพบสุกรป่วยในประเทศแคนาดา และประเทศอาร์เจนตินาด้วย โรคไข้หวัดใหญ่สายพันธุ์ใหม่ ๒๐๐๙ จากการติดต่อจากคนเช่นกัน จึงทำให้กรมปศุสัตว์จำเป็นต้องดำเนินมาตรการต่าง ๆ เพื่อเฝ้าระวังโรคดังกล่าวในสุกรของประเทศไทย อย่างไรก็ตามหากมีรายงานว่า โรคไข้หวัดใหญ่สายพันธุ์ใหม่ ๒๐๐๙ ติดต่อกับคนไปสู่สุกรได้นั้น แสดงให้เห็นว่าเชื้อไวรัสไข้หวัดใหญ่เกิดการเปลี่ยนแปลงในระดับพันธุกรรม และกลายพันธุ์ได้อย่างรวดเร็วจะส่งผลกระทบต่อประเทศ ดังนี้

๑. ผลกระทบต่อความปลอดภัยของประชาชน เนื่องจากข้อมูลทางวิชาการ สุกรสามารถรับเชื้อไวรัสไข้หวัดใหญ่ในคนและสัตว์ปีกได้ และยิ่งกว่านั้นยังเป็นแหล่งรวมเชื้อไวรัส และทำให้เกิดเชื้อไข้หวัดใหญ่สายพันธุ์ใหม่ ๒๐๐๙ ได้ง่าย ซึ่งหากไข้หวัดใหญ่สายพันธุ์ใหม่ ๒๐๐๙ ที่เกิดขึ้นมีความรุนแรงมากขึ้นและทำให้คนป่วยมากยิ่งขึ้น หรือติดต่อยาด้านไวรัสได้

๒. ผลกระทบต่ออุตสาหกรรมการเลี้ยงสุกร คือ โดยตรงต่อสุขภาพสัตว์ เนื่องจากในการติดเชื้อเข้าฟาร์มในระยะแรก ๆ ซึ่งสุกรยังไม่มีภูมิคุ้มกัน สุกรจะป่วยมีไข้สูง น้ำมูกไหล น้ำหนักลด ทำให้สูญเสียทางเศรษฐกิจ และยิ่งไปกว่านั้นยังอาจส่งผลกระทบต่อการบริโภคเนื้อสุกรจะลดลง

ถึงแม้ว่าการบริโภคเนื้อสุกรที่ปรุงสุกจะไม่มีความเสี่ยงในการติดโรคนี้ก็ตาม ซึ่งในช่วงปลายเดือนเมษายน ๒๕๕๒ ที่เริ่มมีข่าวการเกิดโรคไข้หวัดใหญ่สายพันธุ์ใหม่ ๒๐๐๙ ปริมาณการบริโภคเนื้อสุกรทั้งประเทศลดลงประมาณ ๓๐% ราคาสุกรมีชีวิตลดลงประมาณ ๘-๑๐ บาทต่อกิโลกรัม และภายหลังการบริโภคเนื้อสุกรเริ่มกลับสู่ภาวะปกติ และราคาสุกรมีชีวิตอยู่ประมาณ ๖๐ บาทต่อกิโลกรัม นอกจากนี้ยังอาจส่งผลกระทบต่อ การส่งออกสุกรและผลิตภัณฑ์ไปจำหน่ายยังต่างประเทศ

การส่งออก

- สุกรมีชีวิตออกปีละประมาณ ๒๐๐,๐๐๐ ตัว มูลค่าประมาณ ๓๐๐ ล้านบาท (ส่วนใหญ่ส่งไปประเทศเวียดนาม กัมพูชา ลาว)

- เนื้อสุกรส่งออก ปีละประมาณ ๑๒,๐๐๐ ตัน มูลค่าประมาณ ๑,๕๐๐ ล้านบาท (เนื้อสุกรสดแช่แข็งประมาณ ๕,๐๐๐ ตัน ส่วนใหญ่ส่งไปฮ่องกง เนื้อสุกรสุกแปรรูปประมาณ ๗,๐๐๐ ตัน ส่วนใหญ่ส่งไปญี่ปุ่น)

๓. การกลายพันธุ์ของโรคที่หลายฝ่ายวิตกกังวลนั้น จะเกิดขึ้นได้อย่างไร จะส่งผลอย่างไรกับไทย
ตอบคำถาม การกลายพันธุ์ของเชื้อไวรัสโรคไข้หวัดใหญ่สามารถเกิดขึ้นได้ ซึ่งเป็นที่ทราบว่าการวิวัฒนาการของเชื้อไวรัสโรคไข้หวัดใหญ่อย่างรวดเร็วในช่วงไม่กี่ปีที่ผ่านมา เนื่องจากสุกรสามารถติดเชื้อไวรัสโรคไข้หวัดใหญ่ในคน และทำให้สุกรป่วยได้ อีกทั้งยังสามารถติดเชื้อไวรัสไข้หวัดใหญ่ของสุกรอีกด้วย โดยเชื้อไวรัสอาจเพิ่มจำนวนได้โดยตรงหรือต้องมีการแลกเปลี่ยน gene กับเชื้อไวรัสไข้หวัดใหญ่ของสัตว์ปีกก่อน สุกรจึงเป็น intermediate host ของคนและสัตว์ปีก เนื่องจากสุกรมี receptor ที่สามารถจับกับเชื้อไวรัสไข้หวัดใหญ่ของคน และของสัตว์ปีก นอกจากนั้นสุกรยังเปรียบเสมือนถังรวมในการเกิด genetic reassortment ระหว่างเชื้อไข้หวัดใหญ่ของคนและสัตว์ปีก ทำให้เกิดเชื้อไข้หวัดใหญ่ลูกผสมสายพันธุ์ใหม่ ๆ ได้ง่าย ซึ่งหากมีการกลายพันธุ์จะส่งผลกระทบต่อ คือ อาจจะมีความเสี่ยงที่ไวรัสมีความรุนแรงมากขึ้น และติดเชื้อง่ายขึ้น และมีโอกาสที่อาจต้านไวรัสได้

๔. กรมปศุสัตว์ ในฐานะผู้ดูแลควบคุมการปศุสัตว์ของไทย มีแนวทางหรือมาตรการในการป้องกันหรือแก้ไขการแพร่ระบาด หรือรับมือกับการแพร่ระบาดอย่างไร

ตอบคำถาม

มาตรการของกรมปศุสัตว์ดำเนินการ ดังนี้

๑. มาตรการป้องกันเชื้อปนเปื้อนมาจากต่างประเทศ

ด่านกักกันสัตว์ระหว่างประเทศเข้มงวดตรวจสอบการนำสุกรหรือซากสุกร โดยเฉพาะการยืนยันในใบรับรองสุขภาพสัตว์หรือสุขภาพสัตว์ (Health Certificate) จากสัตวแพทย์ ผู้มีอำนาจของรัฐบาลประเทศต้นทางว่าสุกรหรือซากสุกรนั้น ปลอดภัยจากเชื้อไวรัสไข้หวัดใหญ่และให้สุ่มเก็บตัวอย่างสุกรหรือซากสุกรเมื่อเคลื่อนย้ายมาถึงท่าเข้าส่งตรวจทางห้องปฏิบัติการอีกครั้งหนึ่ง

๒. จัดตั้ง War Room ของกรมปศุสัตว์ โดยแต่งตั้งคณะกรรมการการเฝ้าระวัง ป้องกันโรคไข้หวัดสุกร โดยมีภาคเอกชน และอาจารย์จากมหาวิทยาลัยเป็นกรรมการด้วย โดยมีหน้าที่วิเคราะห์สถานการณ์และประสานงานการดำเนินงานที่เกี่ยวข้อง

๓. การทำความเข้าใจและให้ความรู้แก่เกษตรกรผู้เลี้ยงสุกร

๓.๑ กรมปศุสัตว์มีหนังสือแจ้งผู้ว่าราชการจังหวัดทุกจังหวัดให้ปศุสัตว์จังหวัดชี้แจงประชาสัมพันธ์แก่เกษตรกรผู้เลี้ยงสุกร โดย

๑) ให้มีการจัดการระบบการเลี้ยงและการสุขาภิบาลให้ถูกสุขลักษณะ

๒) ให้เกษตรกรหลีกเลี่ยงการเลี้ยงสัตว์ปีกในบริเวณเดียวกันกับที่เลี้ยงสุกร เพื่อลดโอกาสที่จะเกิดการรวมพันธุกรรมระหว่างเชื้อไวรัสไข้หวัดนกและไข้หวัดสุกร

๓) แนะนำผู้เลี้ยงสุกรที่เป็นไข้หวัดให้หลีกเลี่ยงการเลี้ยงหรือสัมผัสสุกรในฟาร์ม

๔) ให้เกษตรกรสังเกตอาการสัตว์ป่วย หากพบสัตว์ป่วยให้แจ้งเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์โดยเร็ว โดยสัตวแพทย์จะเก็บตัวอย่างสิ่งคัดหลั่งในโพรงจมูกสัตว์ป่วยส่งตรวจทางห้องปฏิบัติการ และให้ยารักษาสุกรตามอาการ

๓.๒ แจ้งให้สมาคมและชมรมผู้เลี้ยงสุกรทำการประชาสัมพันธ์ไปยังสมาชิกให้เฝ้าระวังสังเกตความผิดปกติของสุกร หากพบความผิดปกติให้แจ้งต่อเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์

๔. มาตรการการติดตามเฝ้าระวังไข้หวัดสุกร

๔.๑ จัดทำโครงการติดตามเฝ้าระวังโรคไข้หวัดสุกรในประเทศไทย

๑) เฝ้าระวังทางอากาศ โดยใช้เครือข่ายการเฝ้าระวังโรคไข้หวัดนกในพื้นที่เฝ้าระวังรับแจ้งข่าวสุกรป่วยมีอาการไข้ เป็นหวัด ไอจาม มากกว่า ๕๐% ของฝูง โดยเริ่มดำเนินการตั้งแต่ ๒๗ เมษายน ๒๕๕๒ ซึ่งผลการดำเนินงานไม่พบสุกรแสดงอาการป่วย สงสัยโรคไข้หวัดสุกรแต่อย่างใด

๒) เฝ้าระวังทางห้องปฏิบัติการ โดยสุ่มเก็บตัวอย่างสิ่งคัดหลั่งในโพรงจมูกสุกรในฟาร์มและซากสุกรในโรงฆ่าสัตว์ทั่วประเทศ โดยเริ่มดำเนินการ ๑๕ พฤษภาคม ๒๕๕๒ ซึ่งข้อมูลผลการปฏิบัติงานจำนวน ๑๖,๕๔๗ ตัวอย่าง ผลการตรวจไม่พบเชื้อไวรัสไข้หวัดสุกรแต่อย่างใด และดำเนินการเก็บตัวอย่างเสร็จสิ้นในเดือนกรกฎาคม ๒๕๕๒

๔.๒ ติดตามการเปลี่ยนแปลงลักษณะทางพันธุกรรมของเชื้อไวรัสดังกล่าวในประเทศไทย ซึ่งถ้าหากมีการตรวจพบเชื้อโรคไข้หวัดสุกรจะทำการตรวจวิเคราะห์เชื้อในระดับโมเลกุลเพื่อยืนยันว่าเชื้อไวรัสดังกล่าวมีการกลายพันธุ์หรือเป็นเชื้อไข้หวัดใหญ่สายพันธุ์ใหม่ ๒๐๐๙ หรือไม่ และหากยืนยันว่าเป็นเชื้อโรคไข้หวัดใหญ่สายพันธุ์ใหม่ ๒๐๐๙ จะดำเนินการตามแผนเตรียมความพร้อมการควบคุมโรคไข้หวัดใหญ่สายพันธุ์ใหม่ ๒๐๐๙ ในสุกร

๕. ประสานกระทรวงสาธารณสุข เพื่อบูรณาการการทำงานร่วมกันโดยเฉพาะเครือข่ายเฝ้าระวังโรคในพื้นที่

กรมปศุสัตว์ ได้มีหนังสือขอความร่วมมือหน่วยงานสาธารณสุขในพื้นที่ ให้แจ้งการพบผู้ป่วยที่เข้าข่ายสงสัยว่าเป็นโรคไข้หวัดใหญ่สายพันธุ์ใหม่ ๒๐๐๙ แก่ปศุสัตว์ในพื้นที่ เพื่อเฝ้าระวังโรคในสัตว์ต่อไป

๖. การประชาสัมพันธ์

จัดทำป้ายประชาสัมพันธ์การป้องกันโรคไข้หวัดใหญ่สายพันธุ์ใหม่ ๒๐๐๙ จากคนสู่สุกร จำนวน ๑๐,๐๐๐ แผ่น ติดตั้งบริเวณหน้าฟาร์ม หรือคอกสุกร

แผนการดำเนินงานต่อไป

๑. เฝ้าระวังทางอาการในสุกรทั่วประเทศอย่างต่อเนื่อง
๒. เน้นการเก็บตัวอย่างจากสุกรรายย่อย ที่มีการเลี้ยงไม่เป็นมาตรฐานฟาร์ม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในพื้นที่ซึ่งพบผู้ป่วยติดเชื้อไข้หวัดใหญ่สายพันธุ์ใหม่ ๒๐๐๙
๓. ผลักดันให้เกษตรกรรายย่อย ปรับระบบการเลี้ยงเข้าสู่ระบบมาตรฐานฟาร์ม
๔. ประชาสัมพันธ์การป้องกันโรคไม่ให้ติดต่อจากคนมาสู่สัตว์ปีกอย่างต่อเนื่อง